

צדקה פתחת ויאלץ

בפרשת ויגש מתוודע יוסף אל אחיו: "ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אותו" (בראשית מ"ה, ג')

אומרים חז"ל: "אוי לנו מיום הדין או לנו מיום התוכחה". פעמים רבות אנו יודעים שאין אנו נוהגים כשורה. אבל אנו לא מרגישים חלשים ולא תמיד מצליחים לשנות את התנהגותנו. אם נחשוב על מה שצפוי לנו, על הבושה שצפויה מהחטא, על העמידה מול בורא עולם היקר שלנו חס ושלום עם בגד מלוכלך, על הבזיון מול כל מכרינו וידידינו ששואלים: אבל מה, למה לא שמרתם? ומול הסבים והסבתות ומול הרבנים שאנחנו צאצאיהם. פתאום אנחנו מבינים שעדיף להתאמץ עכשיו קצת יותר, ולאגור קצת יותר כוחות, ולטפס בכל הכוח על ההר הזה שעכשיו נראה לנו כמו הר אבל אחרי מעשה רואים שה' נותן כוחות ומסייע והמשימה בכלל לא כל כך קשה כמו שזה נראה מראש.

בפרט כוונתי לכל אותם יהודים יקרים שאוהבים את בורא עולם ואוהבים את תורתו ומנהיגיו אבל שמירת שבת נראית להם משימה קשה. "טעמו וראו כי טוב ה'". תנסו. תנסו שבת אחת, שתי שבתות, שלוש שבתות – אחרי חודש בעזרת ה' כבר תראו שמדובר על משהו כיפי. משהו עילאי. משהו גבוה. לא להתייאש. המאמץ הוא משתלם. והתועלת היא נצחית. **שבת שלום.**

בבקשה לשמור על קדושת הגליון.

צדקה פתחת ויאלץ
לע"נ כל מתי ישראל

אל תעצבו! (העצב-ארס!)

הגאון **רבי משה הכהן זצ"ל** מגרבה חיבר את סיפרו "דרכי משה" כדרשות מוסר על פרשיות השבוע. בפרשתנו הוא מוצא את ההוראה ההחלטית: **"ועתה, אל תעצבו!"** אין גרוע מהעצב!

וכשיתבונן האדם, אמר, יראה שבאמת אין מה להתעצב. כי אחד מן השניים: המאורע המעצב- או שהוא תשלום על חוב קודם, או שהוא הכנה לטובה עתידה. על שניהם אין להתעצב. עולה אדם לאוטובוס ומשלם, אינו עצוב. יודע הוא שבתשלום זה יסע בנוחיות ויגיע למחוז חפצו. נסע במונית ומשלם בסוף הנסיעה אינו עצוב, כי נהנה עבור התשלום. כך, כל מאורע בחיינו. או שנהנינו מעבירה ואנו נתבעים לשלם, שיהא לכפרה, או שהוא הכנה לטובה מעותדת, כמכירת יוסף, שכיילכלה את אביו ואחיו בשנות הרעב.

אך יתר על כן, כתב. אדם שנסע ונתבע לשלם, אינו יכול להתחמק מן התשלום- ואינו מצטער. אבל אנו, בבוא עלינו חלילה ייסורים- מדוע נצטער, אם יכולים אנו לפנות אל בוראנו בתפילה ולבקש מחילה! ואין השכינה שורה אלא מתוך שמחה. "ועתה, אל תעצבו, חדוות ה' היא מעוזכם!"

וכתב: "ודבר זה מוסכם מאד מהרופאים, ומדברי חז"ל, ומדברי שלמה המלך עליו השלום, ועוד פוסקים, כי הדאגה והעצבון היא כשתיית הארס ממש! ואף אם יתמיד האדם בדאגות ויראה את גופו בריא- אין ספק כי אינו מרגיש ולא מכיר כי כוחותיו הולכים ומתמוטטים לאט לאט- אם הכוחות הגשמיים והגופניים, אם הכוחות השכליים, ואם הכוחות הנפשיים!"

מצווה גדולה להיות בשמחה – תמיד!
עבדו את ה' בשמחה, בואו לפניו ברננה!!!

תפזרת למצואי שבת

בתפזורת הבאה מסתתרים 10 מושגים שקשורים לפרשת השבוע. בהצלחה!

א	ר	ו	ע	ה	צ	א	נ
נ	נ	ב	נ	י	מ	י	נ
ש	א	ו	ל	נ	א	מ	א
ה	ו	י	ג	ש	ו	ק	ע
ש	א	ה	ו	ק	ה	נ	ג
ח	פ	ו	ש	ב	ש	ה	ל
ר	ר	ד	נ	י	ב	ע	ו
י	ע	ה	נ	ע	ר	ב	ת
ש	ה	מ	צ	ר	י	מ	א
ק	צ	י	ר	י	ו	ס	פ

פינת האלכה

מתוך משנה תורה לרמב"ם, הלכות תעניות, פרק א'

א מצות עשה מן התורה, לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבוא על הציבור, שנאמר "על הצר הצורר אתכם--והרעותם, בחצוצרות" (**במדבר י"ט**)--כלומר כל דבר שיצר לכם כגון בצורת ודבר וארבה וכיוצא בהן, זעקו עליהן והריעו.

ב ודבר זה, דרך מדרכי התשובה הוא: שבזמן שתבוא צרה ויזעקו לה ויריעו, יידעו הכול שבגלל מעשיהם הרעים הרע להן-- ככתוב "עוונותיכם, הטו אלה" (**ירמיהו ה, כה**) לכם, וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם.

ג אבל אם לא יזעקו, ולא יריעו, אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו, וצרה זו נקרא נקרית--הרי זו דרך אכזריות, וגורמת להם להידבק במעשיהם הרעים, ותוסיף הצרה וצרות אחרות: הוא שכתוב בתורה, "והלכתם עימי, בקרי". והלכתי עימכם, בחמת קרי" (**ויקרא כו, כז-כח**), כלומר כשאביא עליכם צרה, כדי שתשובו--אם תאמרו שהוא קרי, אוסיף עליכם חמת אותו קרי.

ד ומדברי סופרים, להתענות על כל צרה שתבוא על הציבור, עד שירוחמו מן השמיים; ובימי התעניות האלו, זועקין בתפילות ומתחננים ומריעין בחצוצרות בלבד: ואם היו במקדש, מריעין בחצוצרות ובשופר; השופר מקצר, והחצוצרות מאריכות--שמצות היום, בחצוצרות. ואין תוקעין בחצוצרות ושופר כאחד אלא במקדש, שנאמר "בחצוצרות, וקול שופר--הריעו, לפני המלך ה'" (**תהילים צח, ל**).

ז בכל יום תענית שגוזרין על הציבור מפני הצרות, בית דין והזקנים יושבין בבית הכנסת, ובודקים על מעשה אנשי העיר, מאחר תפילת שחרית עד חצי היום; ומסירין המכשולות של עבירות, ומזהירין ודורשין וחוקרין על בעלי חמס ועבירות ומפרישין אותן, ועל בעלי זרוע ומשפילין אותן, וכיוצא בדברים אלו.

ומחצי היום ולערב, רביע היום קוראין בברכות וקללות שבתורה, שנאמר "מוסר ה', בני אל תמאס; ואל תקוץ, בתוכחתו" (**משלי ג, יא**); ומפטירין בנביא בתוכחות מעניין הצרה. ורביע היום האחרון, מתפללים מנחה ומתחננים וזועקים ומתוודים כפי כוחם.

העלון מוקדש לע"נ עליזה פרומה בת מרדכי ז"ל ולעילוי נשמת הנספים באסון השריפה. ת.נ.צ.ב.ה.

*מי אמר למי: "עוד יוסף חי"?
 *מיהו שאול בן הכנענית?
 *מי היתה אסנת בת פוטי פירע ואיך הגיעה למצרים?
 *כמה נפשות הגיעו בני ישראל למצרים, ומי נולדה בין החומות?

סיוור האמשים

תקציר הפרקים הקודמים

משפחת בלוספלד מאמצת את אושי, אך טיב הקשרים בינו לבין אברומי, הבן הקטן של משפחות בלוספלד, הולך והידרדר, ואברומי מחליט: "או אני או הוא". אביו של אברומי מקבל מרבו הנחייה חדה ונמרצת. הוא מספר לאברומי שהוחלט להעביר את אושי לישיבה באנגליה, אך עד המעבר, במשך שלושה חודשים, אסור לדבר על כך מאומה, ועל אברומי לשמור עם אושי על יחסים טובים. אברומי מסכים מיד, ואמנם, האווירה בבית משתנתה פלאים. כך חלף הזמן, עד שהגיע שבוע הפרידה. ביום שני בערב עלה אברומי על משכבו בישיבה נרגש למדי. למחר בצהריים הזמנו הוא ואושי למסיבת פרידה משותפת. ההורים מכינים הפתעות, והם ביקשו מאברומי שגם הוא יביא מתנה צנועה ומכתב יפה. כאשר סיים אברומי לכתוב את מכתבו, תקף אותו פתאום רגש עז של חיבה לאושי. שעות אחדות התהפך במיטתו בלא יכולת להירדם. לבסוף החליט להתקשר הביתה.

פרק אחרון

בשעה אחת וחצי בלילה צלצל הטלפון. האם התעוררה ראשונה. "מה קרה?" שאלה בבהלה. האב התעורר מיד אחריה. חיש הושיט את ידו והרים את אפרכסת הטלפון. "זה אני". "מה קרה, אברומי?" "אבא חייך ראשון. מיד העביר את הטלפון למצב רמקול." "אני מתנצל על השעה המאוחרת. זה דחוף מאוד". "לא היה להם צל של ספק מה אברומי מתכוון לומר." "האם אפשר עדיין לוותר על כל העניין?" "שאל אברומי בתום." "באנגליה השעה מוקדמת בשעתיים, אנסה לדבר". "... אביו לא הצליח לסיים את המשפט, מעיניו זלגו דמעות חמות של גיל ואושר...." "אתם רוצים להגיד לי שאושי נשאר אצלנו?" "הם לא נזקקו לאשר את הדברים. ללא צער הוציאו מכיסם סכום הגון ושילמו לסוכן הנסיעות בגין ביטול הטיסה ברגע האפס."

בשנת 1963 היה פרופסור וולול גרין מאוניברסיטת מיניסוטה כוכב עולה בשדה המדע בתחום הבקטריולוגיה. 1963 היתה גם השנה שבה ד"ר גרין בא לראשונה במגע עם הרב משה פעלער, שליח הרבי מליובאוויטש במיניאפוליס. עד אז וולול ורעיתו, כמו הרבה יהודים אמריקנים בני דורו, עשו שימוש מועט במורשת היהודית שלהם. שמירה על מצוות כמו שבת, כשרות או תפילין נראו להם משהו ששייך לדורות קודמים, ובהחלט לא רלוונטי לחיים המודרניים שהם ניהלו, אבל ההתחברות שלהם עם הרב והרבנית פעלער שינתה את יחסם ליהדות. אורח החיים והאמונה של הזוג הצעיר חשפו בפניהם מבט חדש על היהדות והם ראו בכך מענה הולם לחסר עמוק בחייהם שהיו מאד מוצלחים אך חסרי שורשים.

על פי הצעת הרב פעלער, ד"ר גרין כתב לרבי והתגובה החמה והמעודדת של הרבי לא אחרה לבוא. עם הזמן ההתכתבות עם הרבי עלתה על מסלול קבוע והמדען הצעיר נשבה בקסמי המחשבה הפינאנמלית של הרבי והמסירות והאכפתיות שלו. עם כל מכתב, הפרופסור מצא עצמו יותר מעודד במסע הגילוי הרוחני שלו והצמיחה המחייבת שלו לחיים בדרך התורה. די מהר המבטח בביתו הפך לכשר והמשפחה התקדמה צעד אחר צעד בשמירת השבת.

יום אחד השיחה בין הרב פעלער והפרופסור גרין התגלגלה לנושא הבריאה בשישה ימים כפי שהדבר מתואר בתורה אל מול רעיון האבולוציה. כאן הפרופסור התייצב לצידו של המדע. "אתה יודע שיש לי המון כבוד לתורה", אמר וולול. "היא בהחלט מקור הדרכה וההוראות שלה ממלאים מקום חשוב מאד בחיי, אבל מעבר לזה אני חייב להביע את תדהמתי על כך שעדיין יש אנשים שלמרות כל התגליות המדעיות על הדרך בה העולם התפתח, אתם עדיין סבורים שהבריאה התרחשה בששה ימים".

"אני חייב להודות שהידע המדעי שלי מוגבל למדי", הגיב הרב פעלער. "אני בהחלט לא יכול לשוחח אתך בנושא ברמה שלך, אבל קיים מכתב ארוך של הרבי על הנושא, בו הוא מוכיח איך תיאורית האבולוציה היא לא יותר מאשר תיאוריה מסוג נחות למדי, כזו שמלאה סתירות וחסרת בסיס מדעי ראוי". הפרופסור נרעש. "תיאורית האבולוציה מקובלת על כל מדען רציני, אבל תראה לי את המכתב בכל זאת. אני רוצה לראות מה הרבי כותב על כך". אחרי קריאת המכתב, וולול עדין לא השתכנע. כשהוא הציע את ההתנגדויות שלו למאמרו של הרבי לרב פעלער, הרב שוב הצביע על כך שאין הוא רואה עצמו ראוי לשוחח במדעים עם איש מדע. "למה לא תכתוב את השאלות שלך לרבי עצמו?", הציע. וזה בדיוק מה שד"ר גרין עשה. הוא כתב ביקורת נוקבת על המכתב של הרבי. "בגלל שכל כך כבדתי את הרבי", נזכר ד"ר גרין, "לא היה במכתב שלי שום דבר מנימת הזלזול שבה מדענים מתיחסים לעתים כלפי אחרים. אדרבה, כתבתי לרבי כפי שכותבים לעמית, אך קבעתי עמדה אחרת בצורה די נחרצת. במיוחד הדגשתי את מה שלא היה נראה לי תואם את עקרונות המדע המודרני, ובסיום מכתבי אף הוספתי משפט כי מוטב שהרבי יעסוק בעיקר במקצוע שלו – תורה, ואילו אנו המדענים נעסוק במדע".

במכתב הבא של הרבי לא היתה שום התייחסות לתלונותיו של הפרופסור. הרבי המשיך את ההתכתבות בדיוק במקום שהיא נפסקה לפני אותו מכתב והמשיך להתייחס לשאלות שקשורות מסע הרוחני והזהות היהודית של הפרופ' גרין. ובנושא האבולוציה – אף מילה.

הפרופסור שיער שהרבי קיבל את דבריו והמשיך לחשוב לתומו שכל אימת שקיימת סתירה לכאורה בין התורה למדע, הצדק צריך להיות עם המדע. מבחינתו, הוא ראה את הענין סגור.

במקביל, ההתקדמות שלו בכיוון של חיי תורה מלאים נמשכה ובמשך שנה וחצי הוא הוסיף ודיווח לרבי על כל שלב שהוא ומשפחתו עברו לקראת חיי תורה. על כל דיווח הרבי הגיב במילים של עידוד וברכות ובהזדמנות מסוימת, גם שלח לו שי - זוג תפילין שוולול התחיל להניח כל יום.

ואז בא המכתב שבו פרופ' גרין ורעיתו סיפרו לרבי על ההחלטה שלהם לשלוח את ילדיהם לבית ספר יהודי שיעניק להם חנוך יהודי מלא. הפעם התגובה של הרבי היתה חמה ומעודדת במיוחד, מה שנתן ביטוי למידת החשיבות שהרבי ייחס לצעד המכריע הזה.

ואז, בסוף המכתב הזה, הרבי הוסיף בהערות אגב: "ביחס למה שכתבת לי אודות התפיסה של התורה בנושא הבריאה...", והמשיך להפריך, אחת לאחת, את כל ההשגות של ד"ר גרין לגישה ה'לא מדעית' של הרבי לנושא.

"אתה בטח מתפלל", סיים הרבי את הערתו, "מדוע חכייתי כל כל הרבה זמן עד שענית על ההערות שלך בנושא, אבל התפקיד שלי בחיים איננו לנצח בויכוחים. התפקיד שלי הוא לגרום ליהודים להיות קרובים יותר לתורה ומצוות..."